

(Fesusse nimmel).

Kuveni Hinrik Põris juu-
 danest omma rammalast ja ho-
 letumast ellust hinge pärrast, Fum-
 mala pole, 1718 aastal, kui ta nelli
 neljakümme aastat wama olli. Ta
 olli Lambriine Tangemitta moisa Kasne-
 wiifi kikkelkondas, Rootsi Jures, mis
 Rügeniks kuitakse. Ta olli se esimenne,
 kes ühte teadawa õppetaja ammetis Fum-
 mala pole Põris. Se asji hakkas sed-
 da wiisi: Ta olli pole aasta omma kog-
 godusse jures olnud, ja panni jures hinge
 kurbusse ja wallas tähhele, et se kog-
 godus jures pimmedusse ja hinge ram-
 malusse ellas, ja et se wätkemgi osja
 alwa rahwa seast, ni hästi wannad kui
 nored ei moistnud ramatus. Noor rah-
 was olli sel fõa aial, mis hilja enne oland,
 ilma õige õppetuse ja ülleskasnud, ja
 wannad ollid ennamiiste seida ärraumnus-
 tanud, nis nemmad ennemiiste õppinud,
 sest et nemmad omma hinge eestsele

murrest kandnud, kui kange sõa waaw ir-
 mu raske teggo nende kaela peäl olli. K
 nüüd koggodus kirrikus kous olli, siis
 piddi koolmeister üksi laulma, need lau-
 lud, mis keikide õppetuseks ja maenitfus.
 seks lauldi; agga jurem koggodusse hulka
 seisid wait, ja waktifid kaksipiddi, et nem-
 mad ei moiftnud luggeda, neil ep olnud
 ramatutki. Sepärraast maenitfes se õp-
 petaja ommad kuuljad isse ärranis neid,
 kes ollid täis kasnud, kes muiste moift-
 nud luggeda, agga sedda ollid ärraun-
 nustanud: ta pallus neid juddamest ka
 awalikkult, et nemmad piddid omma
 waefe hinge peäle hallastama, ja ühhel
 kauba päwal iikke katekismusse ramato
 oftma, et nende wiis wannast olnud kül
 niu tühja kaubaga omma rahha külluta-
 da. Ta andis se nou: nemmad piddid
 hakkama katekismusse ramatust need kir-
 ja tähted werima ja pärrast kokkolugge-
 ma, et need kümme käsko, ussõ õppetus
 ja tsja meie palwe alles nende meles sefid.
 Temma ütles weel: kül se armas õnnis-
 seggia kes teid ni wägga on armastanud,
 annab teile armo, et teie sedda wiisi jälle
 hakkate ramatut luggema, kui teie judda-
 mest

Ingiht temma pole õhkate ja tedda pallute
 kül siis se pissoke katekismuse ramatuab
 teie melest armfaks, et teile pärrast ka hea
 meel tubleb juress Püüli ramatuft õppida,
 n. l. f. Kuseni Hinrik se lambrine olli
 muiste moistnud ramatut luggeda, agga
 ta olli pea kõik ärraunnustanud, temma
 meles ei seisnud ennam kui kirja lühed;
 kui temma tedda maenidust kulis, siis pan-
 ni temma tedda jiddames lühkele, ja wot-
 tis se hea nou wasto, olli wapper, ja läks
 ühkel kauba päwal ennesele katekismuse
 ramatut õpma. Siis hakkas temma jid-
 damest Jeesuse pole õhkama: helde Ts-
 fand Jeesus hallasta mo peäle, ja anna
 mulle andeks, et ma omma ramato lug-
 gemist ollen ärraunnustanud, ja aita
 mind nüüd, et ma omma hinge õnnistus-
 seks tedda jälle woiufin õppida. Se peä-
 le hakkab temma katekismuse ramatuft
 esimese käsko fannad werima. Kui ta
 tundis, et se hästi korda läks, wottis
 temma ka teise, kolmanda käsko ja need
 teised õppetused werida, senni kuita ka-
 tekismuse ramato fai läbbiaianud.

Pärrast tedda andis se armas Jum-
 mal temmale suust himu mo luggemisse
 peäle,

peäle, ta käfjus nüüd ka, kas ta piddi
 woima nende küsümiste ja kostmistega ja
 pühha kirja fannadega korda sada, mis
 käskude ja ispo-õppetuste wahkele olli kir-
 jaspe pandud, ja wata, se lüks temma le
 korda. Kui kegi mu asja jures middagi
 wägga himmistab ja aruastab, siis wõt-
 tab se himmo keik waewa, mis temmal
 pääl kallal on, kergexs tehia; nijam uuti
 olli ka se luggu selle lambrise kirja lugge-
 missega. Agga temmal olli ka se õige
 murre, et ta piddi Jefust Kristust, kes se ai-
 nus õnnisteggia, temma pühhas fannaft
 õppima õiete tundma. Nüüd ei ollu d
 ta mitte ennani holetu lambus, nüüd ei
 aiand ta mitte eanani aiawiters willet, ei
 ta walandki ennani aiawiters Funiwala
 komade peäle, taewa ja ma peäle, ja se
 peäle, mis weis ligut; waid temma kate-
 kismisses ramat olli allasti temma ka: kui
 ta sedda selgeste moistis luggeda, siis õs-
 tis temma ka ennesele iikke ue seaduse ra-
 mato Taweti laulude eks palwetega ja
 pürraft keik Piibli ramatus ja õppis sedda
 wägga selgeste luggema, et temma õppe-
 taja isse sedda inimexi panni ja fuidda-
 nest rõnucistas, et se lambrine temma head

nou ja õppetust ni kauniste olli wasto
wõtnud.

Agga temma es olle sega mitte rakkul,
et ta hästi moistis luggeda, waid ta pü-
dis ka õiget kasso sada jefst, mis armas
Sunnal onnast surest hallastusjefst tem-
male olli annud. (Nenda ta issi wottis
räkida;) jefst kui ta middagi katexismus-
se ehk Pübli ramastust lugges, siis hakkas
ta sedda möda, mis ta olli luggenud, ja
sedda nou möda, mis temmale temma
õppetajast olli antud, ixa ihkama ja palk-
luma sedda wisi: kui ta esimesjefst käs-
jefst lugges: mieie peamo Sunnala ülle
keik asjade kartma, armastama ja tem-
ma peäle lootma; siis ütles temma: Oh
sinna iggewenne armas Sunnal, ja nääd,
et mul ep olle õiget Sunnala kartust
mo süddames, egga mingisuggust armas-
tust sinna wasto, ei lotust so peäle egga
usko sinna sisse, oh hallasta mo peäle,
hallasta mo peäle, et minna jona ennefele
abbi sata, egga sinna tead, et mul keik
waia on, sepärast anna mulle omma lot
kartust, armastust ja lotust, Jefeise Kris-
tusje pärast, kes seks on tulnud seie ma-
ilma sisse, miind waest pakkust sunnala
kartu-

karllikkuks innimeseks teggema. Amen
 n. s. j. Se samana wiis olli temmal kei-
 ge jures, mis ta Fummala Jannaft lug-
 ges, ja jallusjefst kulis, ja mis ta hea kau-
 ni laulude jefst lugges ohk laulis, et se ka
 temma hingele karsuks saaki. Seft
 walgus tati temma hing ja sai ni Targaks,
 et temma koggone teiseks meheks sundis,
 ja sai uul fiddant, meelt ja motled. Tem-
 ma Onnis teggia andis temmale ni puust
 armo, et Fummala Janna temma melest
 oiete maggufaks laxs, et ta ei liidoinend
 a sedda luggemaft, kuulmaft ja sakhele
 pannemaft. Kui ta oppetaja üks kord
 temma jure walgale Talli, ja selle lam-
 brifega lösfijest ristli-ustjufst ja ellust kōn-
 neles, jüs ütles se lambrine: mis mo
 lammasstel se rokki, mis lindudel kuuldes
 lendama, mis kalladel se weofi, se on
 nüüd mo hingele Fummala Janna: ja kui
 se, kes waimus waesjufst sulleb, kahhettes-
 temma fiddanest, et ta ni kaua pimme-
 dsesjes enne ellanud: ta ütles weel Fum-
 mal on üpris wägga mo peäle hallas ta-
 nud, mis minna teps wäärt ei otte, ma
 sakhan ka nüüd Fummalat truiste seni-
 da: sedda wisi käib ka nüüd mo kärwi,
 olse küsi

olfexkui Tsjand Tefus mind kätpidi kin-
 ni peaks ja fadaks mind wälja ja sisse-
 minnema, ja hüaks Tummala fannaft
 mo peäle: meie lähkame iggawes se
aia ehk põlwe pole. seft, Tefus sei-
jab mo meles, ma mõtten iaka Tefusse
 peäle, ei ma tahha ial temmaft lakkuda,
 ni kaua kui ma ellus ollen. Tefus on mo
 filma rööm, minno süddame suurem rō-
 mustus, minno hinge kallim illo, Tefust
 ma armastan järgeste. Sefinnane lam-
 brine olli otimal maal uas noift, kes alw
 ja ärrapõltud olli. Ta rakis piisfute
 temma wägga hästi olli õppinud need
 fannad Wan: fann: X, 19. falmi: kus
 paljo fanna on, seäl ei lõppe ütlastmin-
 ne, agga kes ommad uled kelabraximast,
 se on moifflik. Agga Tefusse Kristusse
 waim teggi temma hinge sees omma tööd
 sedda ennam ja wäggewarminne, seft mis
 ta nüüd lihkas ehk weel Ma peäl ellas, sed-
 da ellas ta nüüd õiete Tummala poia us-
 kus; ja näitis omma ello ja wifidega ütles
 mis ta omma süddames uskus kui teifed
 wandufid, siis õhkas ja lugges temma, kui
 teifed sedda teotafid ja laimafid, siis olli
 ta wait, kannallik ja lakke, se läbbi andis

sa monnele head kopsi ta Jüddamesse, ja
 jatis neid nende Jüddames häbbenema.

Se jüres olli Fummala armas janna
 temma mehest allati maggas.

1. Temma lugges müüd Katekismusse
 ja Piibli ramatus, kui ta onnua lammas-
 te karja jüres olli, ta märkis punnase krii-
 diga need ütlemad jannad ütke kriipfoga,
 agga kahke kriipfoga need jannad, mis
 Fofanda Fesusse kui Fummala talle pole
 juhkatapid, ka need Fummala janna jäl-
 mid, et innimmenne isfiennaft peab ärra-
 salgama ja wihtama ja Fesusse järrel
 käima.

2. Me seadusse ramatus olli Temma
 jaggeda luggemisse ja tehhele panne-
 misse läbbi mitto pentükki peast ka oppi-
 nud, kui on, keix se kallis Kristusse jnt-
 lus, mis ta mäe peäl piddas. Matteus-
 se V. VI. VII. peat: Lux. XV. Joan. III.
 XIV. XV. XVI. XVII. Apoff. Tegg. II.
 Roma ram. VIII, ja mitto müid teist
 peatükki; sedda wiisi olli temma kamitto
 Taweti laulo waljaspiddi oppinu, ispeär-
 ranis ka sedda wägga piska CXIX. laulo,
 mis õppetab, et Fummala janna jakhu-
 sab ja õnjaks teeb. Kui temma ükskord
 awra -

awwalikkus koggodusjes fai kuulda, kui-
ka se XLVI. laul ärrasellestati, siis on tem-
ma ommas süddames just rõmo ja wäg-
ge tuunud. Kui temma monned sannad
esimesest juttusest mis CXIX. laulo piäle
peti, kulis ärrasellestawa, siis on temma
süddames juur himmo tousnud, keige se
pitka CXIX. laulo selledust kuulda, ja sed-
da ka pätka õppida, et ta enne sammast-
te järrel käies sega omma hinge wakis toi-
ta ja omma Sõnanda Jesusse jure liggi-
male sada, ja õppida Jesusse süddant par-
remine tundma ja näkka sama. Tem-
ma ei saane ni jaggeda ste kui teised kirri-
kulid sulla, sest et ta omma kurga jures pid-
di ollema, ja kuita weel fai kirrikule min-
na, siis olli temmal kauris pitk te. Si-
raksi ramastust mõistis temma ka mitto
peatünki peast illes ütelda.

3. Kui temma ükste juttusest kulis,
et ühke wagga õppetaja ramast õigest us-
sust ja pühkust ellust kiideti, siis õffista se
ramato illes karras need esimesed ma-
nitfuste sannad luggema, ja tundis juur
karrs neist, et sedda se läbbiikka ennast
pühka kirja pole jühkatati; pärrast wot-
tis ta sellefamma ramato õppustused lug-
geda

geda ja lähkele panna, ja leidis omma
 hingele ja seeftpiddise inimese seleda tois-
 tuft, mis tedda fuddames rõmuitas ja
 kosjutas. Ta leidis ka sealt wäggewad
 palwed, ja nende seft ka monned palwed,
 mis tehharje Kristusse koggodusse õppe-
 tajatte eest. Seft aiaft hakkas temma
 isi sedda maenitust möda, mis Ewes. VI,
 19. loetaks, nende õppetajatte eest palwed
 teggema, mis temma isi ütles toisise,
 armo õppetusse, pattustpöörmise, ja us-
 lo. õppetajad ollewad.

4. Selle ramato kõrwas olli ües piis-
 loxe laulo ramati; selle ramato ees olli ües
 õppetus, seal sees ollid ka need fannad:
 7. Funnal on omma sullase dutterusse lab:
 4. bi ka sedda head omma rist. koggodus-
 sele teinud, et temma ni paljo kaunid wai-
 4. molixküid laulusid ni armaste jündiste
 4. laulowisidega on walmistanud. Seft
 4. need laulud on ni täis waimo, ni lōb:
 4. busad, ja ni wäggewad, et keix wag-
 4. gad peawad funnistama, et pühha
 4. waim ma-ilma otta liggijefinatsse õp-
 4. pestaja läbbi sahtnud kaunid laulud püh-
 4. ha ristikoggodussele walmistada, ja
 4. neid anda laulda.

4. Kirist

„ Neift lauludest wotlab ka üks kulus
 „ walle-õppetaja sunnistaada, et need sam-
 „ mad ennam kasto saanud kui keik luit-
 „ Teruse kallid jutlusjed ja ramatud sel
 „ aial, kui Jefusse armo-õppetus kakke
 „ saa adsta ees ja peälegi hakkas adwa-
 „ likkult liikuma ja woimust sama. Üks
 „ suur Prandenburgi Würft on sagge-
 „ daste ütelnud, et ta issi omma usko
 „ ja armo õppetust neift waimolikkuiß lau-
 „ ludest kätte sanud.

„ Need sinnaßed laulud on ja jäwad ig-
 „ gapäwa meie xoolmeistriks. Küel inni-
 „ me pea nõdruse ehk wannaduse pärraft
 „ keik unustab, süiski jäwad ta mele need
 „ ütlemäd pühha kirja jannad, ja wai-mo-
 „ likkud laulud, mis ta muiste siiddamest
 „ on õppind ja laulnud, nenda kui seoda
 „ haigeõest selgeste näixje ja tunnukse.
 „ Tanmarki wagga kuningas Kristian
 „ käsxis omma surma hädda sees ennefe
 „ ette laulda: Nüüd pühha waimo pal-
 „ lume; ja kui se lauldi, heitis temma hinge.

„ Roma Keifer läkkitas ükskord ühte
 „ Kästo Turki Käisri jure Konstantino-
 „ poli linna: kui se Käsk offe Kristusse ül-
 „ des-toursmisje pühhal Turki maal tee

A 7 peäl

14

peäl olli, siis kulis ta ühke tallopoia,
kes kündis, selge heilega Saksa keel laul-
wad: nüüd Kristus ülestõusnud u.t.f.
Se Kõisri Kõrk pani sedda imemeks,
kargas tõllaft wälja, ja küsis selle tal-
lopoia käest, kust temma Saksa keelt ja
sedda laulo õppind? Se tallopoeg was-
tas, et ta norel põlwel Saksa-maalt
olli wangi woetud, ja Turxi male wi-
tud. Ta ütles weel: et ma nüüd kül-
kahke peäl on, kas ma jälle peaksin
omma isja male fama, jüski takhan
oma omma risti-usko, mis ma om ma
nore ca sees katexismusest kolis olla
õppinud, meles piddada: et ma nüüd
tean, et nüüd sel aial ristikogoduses
Kristuse Jeesuse ülestõusmisse pühha
pistakse, sepärraft laulan ma ka laulud
Kristuse ülestõusmisest, ja tullestan
sedda omma mele, ja pühkißen se Püh-
ha omma usko-wendadega, et nemmad
kiil ikko poleft kaugele minnuft ärra on.
Seft näkse, mis wägga tullus asji
se on, kui kegi nisuggused waimolikkud
laulud norelt põlwelt kolega laulnud ja
meles piddanud. Sepärraft tewad us-
tawad õpetajad hästi, kui nemmad
neid,

10
13
„neid, kes pattuist pöörnud ja südamast
„Jesuse siise uskavad, maenitsevad, et
„nemmad head laulusid jure kolega wot-
„saksid laulda,“

Kui Kuseni Hlinrix se lambrine need
sannad keix sai luggenuid, siis hakkas tem-
ma wägga habbenema ja ennaft Summa-
la ees allandama, et temma ommad par-
remad ello aastad olli lasnud möda miin-
na, ja et temma sedda omma õnnisteg-
gia head teggemist es olle enne tunnud, et
ta tedda ka heade ja kalliste lauludega
ann muft aiast olles wainud offida, ja lei-
da. Et ta küll jo olli haxend kalliste lau-
ludega omma Summalat ja Önnisteggiat
offima, siis kandis ta nüüd paljo ennam
hoolt; temma ello aastad lafsid küll uille-
male, ja se õppetus peast allamale, süski
noudis ta parremid laulusid wätte sada,
et ka hea hulk laulusid temma meles ja
süddames seifid, et ka temme jures töeks
said need sannad: pea meles Jesust Kris-
tust, kes on uillesarratanud jurnast.

5. Omma kolm last fatis ta kolima, ja
kui kogooduses ka teismusse õppetus
küsimise ja koostise jannudega ärrapl-
estati, siis läkkitas temma neid ka jenna
koh=

14
kohta. Temma wõttis ka homniko ja õh-
to taluse äial ennoomiste omma koiar u-
este nende käest kulada sedda, mis mem-
mad kolis ja kirrius olli õppind ja kuul-
nud ärrafellestawa. Kui üks ehk teine noift
lappist temmaga lambus olli, siis wõttis
ta sedda last ennefega, ja heitis sellega põl-
welisimakka wäljale, ja lugges Jēfusse
Kristusse nimmel taawase Fofa pole, lau-
lis, kitis ja tunnistas Fofanda nimme
au ütles.

Ei mitte kaua enne, kui Fummal tei-
da fiit ilmaft ärrakorristas, wõttis ta
omma ainja tüttarlapse, se olli ühheksa
aastane, ja sel korral temmaga lambus, ja
temma ütles selle lappelle: tulle seie, ja ol-
led se keigewähkem, ja ei moista weel mit-
te ennaft kurja cest egga ni mitme fuggufe
exfifusse cest hoida, seft ja olled alles rum-
mal, ja et tunne Fofanda Fefust mitte öie-
te; tulle, meie tahhame Fummalad palluda,
et sinna ka woinfid Fargaxs sada, ja õppi-
da Fofanda Fefust öiete tunoma ja ar-
mastama; pärraft heitis fefamma lam-
brine omma tütrekesfega põwelimakha,
pooja takha ja pallus omma õnnisfeggiat
fiddameft, et ta wõtsaks ka se tüttarlapse
peale

peale hallastada, ja teeda õppetada, pat-
to, hukkatust ja eksitamist ärratundma ja
annas temmale omma puhta waimo, et
ta omma Tefust püüas armastada n. 4.
J. Se palwe satis selle lapsle teeda kas-
ja, et temma filmad ikka wet jooanud,
kui ta middagi kurja näinud.

Ei se armas Fummal jätnud teeda
mitte ilma omma armastuse märgita,
seft ta ellas nüüd siin ilmas kui wooral
maal. Fummala armastuse märk on
riht ja willestus, se sadab suurt kasu nei-
le, kes Fummala nou möda teeda kan-
natlikko jüddamega kannatawad. Oäläd
uskmatte innimesed pilkafid teeda, ja piid-
dapid teeda wigga alwaks. Seitse aastat
pärrast teeda, kui ta olli hakkand pattust
pöörma, laskis Fummal siindima, et üas
keina kõrs temma filma sisse fai, kui ta om-
mad lambad sötis; se wigga olli otse kuisoja
nenda, et ta sure walloga seffammast sil-
maft lahti fai; agga temma kannatas
teeda jüdre kannatussega, ja tännas om-
ma helie Fummalat pealegi jüddameft, et
ta temmale weel teeda kiift filma olli jät-
nud, et ta weel woi Piibli:ramatust lug-
geda, ja Fummala ello sannast õppetust
ja

ja rammo omma klinge le sada. kui se
 filma wigga temmal olli, siis piddi tem-
 ma poeg Tobia ramato faggedaite temma
 ette luggema, sepärrast moists ta pea keik
 se ramato Peast, istärranis need asjad,
 mis wauna Tobiaga olliid fündinud.

Poolteist aastat enne kui ta ärrajurri, olli
 temma pole aasta haige, ja wotis maas,
 keik temma ikko olli üpris wigga paiste-
 tand, pallega kopis; siis rõmustus ta en-
 nast ja omma õppetajad miltokorda nende
 õpetuslega, mis lura 15. ja Roma ram.
 8 peatükis õpetakse. Need peatükid
 wottis ta monnikord Peast luggeda, ja
 ommas palwes sellest temma ärra sed-
 da, mis ta õjures kauniste olli mõttel-
 nud ja tähele pannud, ja kõnneles sedda
 wiisi ka omma Isjanda Isjuslega, et se
 õiete innimese juudame rõmustus, et
 temma õpetaja, (kes need sinna need head
 asjad temmast on ülleskirjotanud) ei
 woinud ni selgeste keik kirjari ülespanna.
 Lura 18, 22. salm: on need fannad: and-
 ke förmis temma förme: kui temma
 need fannad jai Peast üllesütteleand, siis
 panni ta omma fannad kirwa: õiete
 küil: andke, andke, mis woin ma waene
 maas.

maoxenne wotta, kui sinna ei anna, mo
 Fjand Jesus? sinna olled ka mulle om-
 ma taewasse Jesa käest omma pühka Wai-
 mo annud, sega olled ja mo südamel
 omma südamega ühtepöödunud, et ma
 nüüd sinno lamboke ja so armast prunt
 ollen. Oh mis puur au, au, au, on se!
 so Waim tunnistab mo sees, et ma sin-
 no laps ja pärris-osa ollen, ja olled mul-
 le omma südamega omma kät annud;
 ja wisjift annud, ja minna ollen omma
 fandi käe ja waese südamega agga wait pid-
 danud, ja ollen fannud so armastaks wiiaaks,
 kes on ärrapeastetud, lunnastud ja abbi
 fannud. Oh ma waeno, mis ollen minna!
 maailma lapsed naerwad seida; sinna Fj-
 fand Jesus ja minna, meie tunneme nüüd
 om meiti teine teist, ei ma holi ühtegi ma-
 ilmaast, sest sinno sõrmus on meid ühte
 laulatanud, so pühka Waimo käsi on
 meid kokko pannud, et sinna ja minna
 nüüd üks olleme. n. s. f.

1734 Neäri ku 16. päwal wottis Fj-
 fand Summal seida fannast omma lambo-
 kest siit kuujaft ilmaft ärrakorristada. Ta
 olli piisful päiwi haige. Üks päiw enne
 kui ta ärrafurri, käskis ta omma õppeta-
 jat

ja pälluda, et ta piddi temma jure tul-
 lema, seft ta hakkis Jefusje laual käia.
 Kui se õppetaja temma jure tulli, küsfi-
 ta temmalst: Kufeni Hindrix, kuidas käi-
 si käib? temma vastas: hästi küil, mo
 pidda ellab Fummala Janna fees, ja mo
 Jofand Jefus ellab mo piddames. Fe-
 jus ligub mo mõttes, Jefus on allati mo
 meles temmast ei takka minna mitte lak-
 kuda, ni kaua kui ma jün ellus olen; küil
 ma pea saan iggawesjes ellus tēdda näh-
 ka: Oh mis hea meel on mul seft, et Fe-
 jus kuestifkümne aasta ees mind õiete
 ennese pole on pöörnud, kui paljo, paljo
 head on Jefus mulle waese maakesjē seft
 aiaft teinud; küüd woin ma nüüd tak-
 han ma otse julgeste temma jure iggawes-
 se rõmo paika minna.

Kui temma nattoxe jai kerkinud, seft
 rasked rinnad waewafid tēdda; siis firru-
 tas ta omma õppetaja pole omma kät ja
 ütles: mo armas isfand ja õppetaja, ma
 tännan teid piddamest, et teie mind Fe-
 jusje jure ollete juhkanud, et teie meid
 ni hästi Piibli-ekx Fummala Janna ra-
 mata sisse ollete saatnud; küil Fummal
 wottab teile sedda tarjuda. Arge keiske
 meelt

meels ärra, es küel ni piisust sakswad pat-
tuft piõrda. Küel ommeti monned weel
ixna tullewad. Isoand Jeesus ütleb:
üks hing on ennam wäärt, kui keik
ma-ilm. Ma ollen teie eest sagedaste
palwas teinud: Isoand Jeesus on ka mo
palwed kuulnud, küel teiege isse ollete jed-
da tunnud, ma sakhan ka teewas, kui
ma Isoanda Jeesuse jures ollen, teie peä-
le mötteleä. Nüüd sakhan ma onma
lunnastaja pükha armastuse öhto sima-
aiale minna, ja piis sakhan ma siit ärra
lahanda.

Selle haige tahmisge järrel laulti: Je-
sus minno möttes ligub, melis seisab
tenima piin. Pärrast loeti 1 Joan. 3,
1-10. 21.-24. — ja anti monned
head õppetusted ja maenitusted, mis sel-
le haige hinged kaswus tullid. Se kallis
hing hakkas se jures nuttes üttelema: sei
junkte öiete minno peatük, Roma rama-
to 8 peatük; jeda wõttis piis se õppetaja
kenma ette luggeda pitra ja selgeste, ja se
haige seggi ommaad filmad lahti, mis ta
nuudo keik ennamiste kinnipüüdas, ja
kõnneles ennamiste õpetajaga; agga kul
se õpetaja lugges 37. salm: selle keige
jees-

Jees jame meie woinuust küel jelle läbbi
di, kes meid on armastanud: siis hakkas
 se haige sure healega üttelema: hästi,
woinuust küel, küel, hästi, hästi, jelle
 läbbi kes meid on armastanud. Oh
 truust! ehk oh kui truuning astaw olled
 sinna, armas Jeesus. Kui ta sai Jeesuse
 laual olnud, siis lauldi: Jeesusele min-
 na ellan, kui ta Ommu surren ka. n. s.
 J. Temma olli pärrast roggone waid, ja
 laskis ennepe ette luggeda: Oh Jeesus
 sinno mälestus, se annab mulle rõnuus-
 tust. n. s. J. ja siis keitis ta hinge näari
 ku 16 päwal, kui ta käis kuelkimmene
 aastat.

Maenistus:

Selle sinnaatse lambrisel lo ja surman
 Jepärrast kirjaste ütlespandud. 1) Eskeik,
 kes sedda sawad nähka, oppiasid moift-
 ma, mis suust kasto ja rõmo se ellus ja
 surmas sadab kui inwimenne järgeste piit-
 ha kirja loeb.

Oh kes weel mitte, ehk mitte öiete ei
 moista kirja luggeda, kui inemmad ühkeft
 keifest ni paljo head kuulwad, siis on nen-

de kokkus sedda enneminne raigeste oppida luggema, et nemwannad jo olleksid, et nemmad isemala sanna woixfid luggeda.

3) Need, kes moistwad luggeda, ja omma hinge onnistust ikkhalidawad, peaksid sedda maenitust wotma, ja noudma, et nemmad oiget romo puikkast airjast saaxfid ja tunnenfid, et nemmad aega wotaxfid sedda kasti kord korra peale labbi luggeda, ei mitte aia witeas, waid se hea nouga, et nemmad puixfid puikkast kirjast Jesust Kristust oiete tunda, ja temma jise toest uskuda, ja oppiafid temma armo labbi temma jarrel kaima, eka temma oppetusse jarrel ellama.

4) Seluggune lambrise murre hinge eest peaks teifi ka kikkutama, et nemmad need puikka airja sanna, mis nende siidame xilge hakkawad, ja sedda kihwatawad, kasti maruwad ja tikkhele paunewad, otpeksi se wagga lambrine tinud, ja need jaggused sanna peawad oiget uskelixkud jaggedaste ette wotma ja omma meele sulletama, et nemmad hea hinge warandusse neist sanna deft omnia siidamese ja puikka woixfid kogguda. X

5) Woi6

57) Woib. selle lambrise heaft wijsist sun-
 tõsine ristiiunimenne siidame-
 wega pühha kirja wõttab lugge-
 ... teik, mis ta loeb, palwega seggada.
 Loeb temma, et Jummal rammalad ja
 kangekaalsed on rängaste nuhkelnud, se-
 pärrast et nemmad ei tahtnud omma wan-
 nematte sühjaft nurjatumast ello wijsist
 pöördä, siis õhxab ta warfi Jესuse pole:
 helde Jესus peasta mind keigeft rumma-
 luseft, ja anna mulle iikka üks uus siid-
 da ja meel, mis rõwwaste jo pole hoiab,
 ja te sedda pääw päwaltsuäs, ja iikka u-
 emaks, n. l. f. Loeb temma, kuidä Jum-
 mal kaua pattustega on kannatand, enne
 kui ta neid ärrakukkanud, siis on ta meel
 warfi walmis ja usin tännama ja pallu-
 ma: oh helde Jummal, ma tännan sind,
 et ja ka minnoga kaua aega olled kannat-
 tand ja weel iikka kannatad, anna mulle
 omma armu, et ma ei jä nende selffi egsse
 nouse, kes so helduse ja kannatusse ja
 pitka mele rikkust nõlgwad, kes se läbbi
 omma kargusse ja pattust-pöömattä siid-
 danega ennesele wikha kui warrandust
 kogguwad seks päwaks, kui wikha ja
 Jummalä õige ja kange kohkus ämmb,
 n. l. f.

n. S. J. Loeb kemma pühkas kirjast kuis-
 da kummal neid, kes teida kartnud, kei-
 ge hädda ja willeffuse al uskus on kinnis-
 tanud, ja ommal õigel ajal peatnud ja
 rõmustanud; siis õhual ta warfi; helde
 Jeesus anna mulle ikka omma pühka wai-
 mo, et ma omma patte ja muud hädda-
 tundes ärra ei süüdine, waid et ma sinna
 jannaft ja toodusseft kowwaste kinnipean,
 ja kindlaste usfun, et ja takkad ja woid
 mind aidata; anna mulle õiget kannatust,
 et ma woiapin kannatada keik, mis ja mo
 peate panned, et ma woiapin lota, odata ja
 sind eaka raskest palluda, ja nende so-
 taktmist tehkes kätte sada jeda, mis ja
 olled soolannud, ja et spkingel ei olle head
 meelt seft, kes ärra-eka taggafi tagganel,
 siis walmista mind omma kindla waimo-
 ga, et ma ei olle nende seft, kes taggene-
 wad ja hurraawad, waid et ma uskudes
 omma hinge ärrapeastan. Seft sulleb

6) Öppida, kuidas õige ristii-innimen-
 ne omma pühka kirja luggemisseft ei offi
 jedda tükja au, et ta moissaks seft paljo
 lobbiseda, waid jedda nasfo nouab ta Je-
 susse näest sada kirja luggemisse latbi, et
 ta öppiks keige ristii ja willeffuse al kind-
 laste

L.

laaste usuma, kannatlik, vastane ja waid
 ollema, ommad waenlased armastama,
 ma-ilma rõnne alwaus pöödama, ei mitte
 omma ennese, waid Tummala ja Tefus-
 se au Tarka nõudma, ei mitte uaspainis
 omma hinge, waid na liggimesse hinge
 kaks jaale mõtlema. n. s. f.

Armas tallopoia rahwas, kes siin
Eesti=maal, Laine, Harjo, Terwa= ja
Wirronaal ja muus paikas ellawad, kus meie
ha-rahwa keel ligub,

1 Peetr. R. 1. peat: 18. 19. on need san-
 nad: teidke, et teid ei olle hukkamini-
nema asjade, ei hobbeda egga kullaga
lunnastud teie tühjast ellamisest, mis
teie ollete wannemist õppinud; waid
Kristusse kui ühke ilma wiggata ja
puhta talle kalli werrega.

1. Armad sõbrad, pange hästi tähtse-
 le: se tühki ellamine mis wannemist õp-
piuse, se on se pärris pat eha usumatta
meel, mis ei nõlba ühtegi kuad õiete teg-
gema, agga wägga usfin ja walnis on
kurja teggema; sest kullewad wälja reik
patto teud, hirmude ja mõhede sees, san-
 nade

olnud omma ja omma laste kinge polest, piiski on helde Jummal parrast katso sän-
nini piüdnud fuurt murret meie tännama-
ta rahwa eest kanda. Meie ültempreefter
ja õppetaja Jefus on ka kolid, kus lapsi
maast maddalast woib kolida, murrette-
ruid: agga kui piisut on neit, kes omma
Jefust se eest tännanud? Ta on neite
faatnud selge ma-xele ramatud, laulo-ja
ne seaduse ramato, ja on ühke pure Her-
ra jiidant pööruid, et ta jo kätte wot-
nud omma kulloga xcia Piibli ramato tal-
lopwege kätte lata. Jefus andko temmale
ommad kallid waimo andid rokkes, te jalle
temma kinge õnnistuseks.

6. Helde Jefus on küll piüdnud kog-
guda teid ja teie lapsed, kui kanna om-
mad poiad, arwage isse järrel, kui mitte
on neid teie jaoks, kes temma armo sän-
nini on piüdnud otfiia ja wastowatta.
Jefus hiwab weel ixka päle Jefa. LXV,
2. Ma ollen ommad käed keige se päwa
wäljalautanud, ühke kangekalle rahwa
wasto, kes omma wõtlestte järrel käib
sedda teid, mis ei olle mitte hea. Siis-
ki polle se helde Jefus tännini weel mitte
dorratüdinend; temmal on alles se armo-
nou.

nou. Eftes: XVIII, 23. Kas mul jal pe-
 aks hea meel ollema ühke öäla surmast,
 ütleb Tofand Tchowwa? cas seft ep olle
 hea meel, kui ta ümberpöädab omma tede
 peält, et ta woias ellada?

T. Se juggu rahwast, mis Tefusje
 waimust ei holi, on töl poleft iggawesse
 tullife wihha wäörd; jirai wottab se ar-
 mas Tofand weel ikka kannatada, ja ütles
 neile, kes nüüdni weel ütlesäraawad rum-
 maluste unneft ja joobnust peaft, Hoſea
 XI, 8. 9. Kuida? kas pean ma find ül-
 leandma, Ewraim? pean ma find ärra-
 andma, Toracl? kas ma pean find äda-
 ma jarnatfusi teggema? pean ma find
 teboimi jarnatfeks pannema? Mo find-
 da pöädab ennaft mo fees, mo töööstimis-
 sed pötlewad kopis fo pärraft. Ahinna
 ei tahha omma tullife wihha järrel tekha
 ei ma tahha find jälle ärrarikkuda, seft
 ma ollen Summal, et mitte innimenne.

Sedda armo footab armas Summal
 keirile, kes ei ja omma awalixande ja
 jallaja pattude fiste ellama, ja tullewad
 weel aegfaste, enne kui nende fidda koggo-
 ne kowdaks lähkeb, kes omma eunefe ja

omma

omma waeste laste hinge cest süddamest
püüdwad ennam hoost kanda, kui wan-
nast on sündinud.

8. Sepärrast hallastage isstiennaste ja
laste hingede peäle, ja möttelge südda-
mest ümber, et Jesus teid ni kalliste lun-
nastanud kul keik muud innimesed, ja
ärge uskuge kurja waimo, et teiste egga
ennese mele möttelid; uskuge agga, et se
ükspäinis tõssi on, mis Jummal sanna
õppetab Job: XXXIV, 19. 21. 22. Jum-
mal on se, kes ei pea luggu wüerstidest, eg-
ga tunne suurt luggu innimest ennam, kui
aiwa; sest nemmad on keik temma kätte
tõ; sest temma filmad on iggaühhe tede
peäl, ja ta näab keik sammud: Ei olle
mitte sedda pimmedust, egga surma war-
jo, kuhho woiksid warjule minna need, kes
nurjatuma tõ tewad.

9. Pange tähhele need sannad 2 Peetr.
1, 3. 4 5. n. t. s. Se on üks wägga usk-
matta meel, mis ütleb: ei meie sa sedda
kätte, meie ei jowa mitte! Kuulge, mis ar-
mas Jummal ommas pühhas kirjas üt-
leb: 1 Joan III, 8. Kes patto teeb, se on
kurrätist; seks on Jummal poeg ilmu-
tud,

tud, et temma kurrati teud piddi ärrarifikuma.

Ebr. VII, 25. Sepärrast woib Jesus ka allatsi õnsaks tehha neid, kes temma läbbi Jummalä jure tulleswad, ja ellab itäks seks, et ta nende eest pallub. Sedda möda olge ussinad, ja ärge pange mitte ennam omma sure rummalusse ja holeruma elloga Jesusse ja temma Waimo wasto, waid ärkage ülles, kes teie maggate, ja touske ülles patto surmast, siis walgustab teid Kristus. Ewef. V, 14. Ja õppige weelgi j. Isinnatsel alal sedda moistma, mis teie rahhale, teie ja teie laste hinge heaks tarwis lähhäb, et se ei jä oddasi teie silmade eest warjule. Luk. XIX, 42.

10. Waatke, armad tallopolad, teie ja teie laste heaks ja hinge kasuks on ühhe lambrise Kusen! Hinriko ellowisid ramatusse üllespandud ja Ma-kele ärraselletud Püldage meles, mis armo temmale Jummanud, kui ta hakkas jälle kätte sama ramato luggemist, mis ta jo olli ärraunnustanud; sedda ennam ta Jummalä sanna lugges, sedda ennam kaswis temma himmo selle järrele, et ta wottis pärrast weel ennam

ennam murret omma hinge eest kanda, ja Jummalat selle parrast süddamest appi hüva, jüs sai temma ka omma õnnistegiaga diete tutwaks. Temma olli nisamoti tallopoeg kui teiege, ja kais lambus.

Urge uskuge ennam omma ehk teiste ufirmatja tallopoege rummalaid mõttesid egga juttusid. Kes Jummalat sannast weelgi ei holi egga sedda ei ussu, se saab omma ennese sü läbbi hukkamoiistetud.

Õnsad on need, kes Jummalat sanna süddamest motwad kalliste piddada, kul Tarweit CXIX. Paul ülleüldse õppetab: pangem agga monned salmid tähhele. 1. Wägga õnsad on, kelle ette teed on ilmalaitmata, kes kairwad Jehowa kasso-õppetusse järrel. 72. So su kasso-õppetus on mulle kallim, kui mitto kuld- ja hõbbetükki. 92. Kui so kasso-õppetus ei olleks mo jahutaminnu olnud, siis olleksin ma ommas willetsusse hukka läinud. 103. Kui magusad on so sannad mo su-laele! need on ennam kui messi mo suus. 162. Ma ollen rõmus so sanna parrast, kul se, kes paljo saki leiab 165. Suur rahho on neil, kes so kasso-õppetust armastawad, ja nemmad ei kummista mitte.

I Laut. 1. 2. Wägga önnis on se in-
 nimenne, kes ei käi dälaste nou järrel, ja
 ei seisa pattuste tee peäl, egga istu pil-
 jatte järre peäl; waid kel hea meel on Je-
 homa kässo-öppetussest, ia mötleb ta
 kässo-öppetusse peäle död ja
 päwad.

Se armolinne Jummal'
 kes rikkas on hallastussest /
 önnistago seddasinnast mae-
 nitsust teie hinger kasuks roh-
 keste Jesusse Kristusse
 pärrast Amen.

Üks kaunis laul.

Wistl: Jesus surma ärrawoitja.

I.

Jesus minno mõttes ligub,
 Meles seisab temma piin ;
 Mo hing temma pole tikkub,
 Kunni ollen ellus siin.
 Ta on minno kallim illo,
 Sadab wägga sure rõmo
 Jesust, kes mo ehite ka,
 Armastan ma lõpmatta.

2.

Jesus koido = täht kül ikka
 Hülgab minno süddames ;
 Kui on mulle paljo wigga,
 On ta wäggero abbimees.
 Mo hing temma peäle watab,
 Kui ta mind siit ärrasadab.
 Ello walgus olled Sa,
 Jesus! sind ei jätta ma.

3.

Jesussele ollen wand'nud
 Ristiuses, kui ueste
 Cündsin, end ka ollen annud
 Temma ommaks allate.

Jesu pole tahhan hoida,
 Siis woin keikist abbi leida:
 Ellus siin, ja surmas tõest
 Jesus peastab hädda seest.

4.

Jesus jääb mo jure heldest,
 Kus ma ial ligun, nään
 Minna temma armo selgest,
 Kui ma, mis mo kohhus, teen.
 Kui ma õhto modi lähhan,
 Kui ma warra ülestoufen,
 Siis on warra, hilja ka
 Jesus mo nou-andia.

5.

Jesus üksi juhhatago
 Mind, ta nou on laismatta,
 Minno teud õnnistago.
 Keik ma hakkän temmaga,
 Keik mo õnneks Amen olgo,
 Temma nimme auuks tulgo;
 Siis keik hästi korda saab,
 Kui mind Jesus arwitab.

6.

Jesus minno ello saatja
 Meelt ja waimo toetab,
 Minus rõmo walmistaja,
 Kui mind nõdrus poetab,

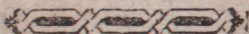
Kui mo ihho kiro lähkáb
 Ja mo ello rammo löppeb,
 Ehk on filmad tuhnid ka,
 Siisk' ei jätta Jesust ma.

7.

Jesús keiges waemas olgo
 Mo tru ustaw abbinnes ;
 Argo lahkuminne tulgo
 Temmast, kui piin, wallo kâes ;
 Siis ei ial kisu hädda
 Minno hingekessesi tedda :
 Lähkâks südda löhki ka,
 Siisk' ei jätta Jesust ma.

8.

Jesússele minna ellan,
 Kui ta Omnia surren ka ;
 Kasuks tulles, et ma ollen
 Jesússega pärria.
 Ahtegi ei pea sama
 Jal mind tast lahjutada :
 Lõpko warra, ello ka,
 Siisk' ei jätta Jesust ma.

Heut ist des Herren Ruhe Tag, 2c.

Wifii: Müüd Kristus surmast touénud on, n. t. s.

1. Üks hingamisse pääw on se, Mis
meie tänna peame : Et seiske argi-
päwa tõ, Ja saatke toidust hingele. Hal-
leluja !

2. Küü praego on üks kallis aeg,
Müüd pühha on ka siinse paik, Kes meelt
ei wõtta parrata, Ei sedda siin ei sallita.
Halleluja !

3. Ous Jummal pühha wihhaga,
Siis waese heält ei põlga ta, Et kites
tedda palluge, Waat ! se on meie õige tõ.
Halleluja !

4. Et kiitke temma kätte tõ, Kes tüh-
jast lonud targaste, Ma-ilma omma
sannaga, Suur on ta rammo otsata.
Halleluja !

5. Kui enne ilm sai ehhitud, Siis
innime sai walmistud, Sel oli õigust,
tarkust küü, Ja waggadus ei pudund sel.
Halleluja !

6. Oh tundke ! mis ta meile teeb. Ta
annab mis keik loom siin sööb. Ta on kes
hoiab,

hoiab, toidab ka, Ja wõttab murret pidada. Halleluja!

7. Se seisko teie meles ka, Et Kristus tousnud auuga Sel päwal, ja toond rõmustust, Ja meie hinge õnnistust. Halleluja!

8. Se kedda nenda waewati, Ja ristis sambas surmati, Et pididi ärrakadduma Ja õppetust siis temmaga. Halleluja!

9. Sesamma peasis surma käest, Ja tousis ülles õnnast wäest, Sest said ta Jüngerid rõmustud, Kes temma pärrast kuroastud. Halleluja!

10. Ja näitis ennast nendele, Ja nemmad näggid selgeste Need harwad temma külges weel, Sest olli rõmus nende meel. Halleluja!

11. Et pühhitsegem õiete, Sesamma päwa kalliste, Ja laulgem suust ja süddamest, Müüd omma kallist Jesukest. Halleluja!

12. Suur Jummal, Kes sa walmistand Ma-ilma, ja Eik ehhitand So auls, ja mitme hädda seest Meid peastnud, hoidnud iggameest. Halleluja!

13. Kesk ommad teud õppeta Meid
tundma et need laitmatta, Täis au ja
sure kitusse Wäär on, ja et neid laulata-
se. Halleluja!

14. Oh kallid Õnnisteggia! Kes sur-
nust ülestousnud sa, Meid sada üles-
ärkama Sest patto unnest holega. Hal-
leluja!

15. So surnust ülestousminne Se
saatko meid nüüd eddase, Et selle peäle lo-
dame, Kui waenlastega woltleme. Hal-
leluja!

16. Oh pühha Waim! meid õppeta
So sanna meles piddama Ja kuulma
keigest süddamest, Et usk, arm, lotus
tulleks sest. Halleluja!

17. Sa õige walgus walgusta Meid
täida omma armoga, Et meie tõ ja ello
wiis So mele pärrast olleks siis.
Halleluja!

Kats Surma Paulo.

Jesus meine Zuversicht.

Wifil: Armas Jesus atwolta.

I.

Jesus, Onnisteggia,
 On mo lotus, kunnii ellan,
 Sedda tean; temmaga
 Minna wägga rahbul ollen.
 Ehf käl surma hirmutusfed
 Mulle saatwad ahhastusfed.

2.

Jesus, mo ön, ellab weel,
 Sest ma saan ka ello nähha,
 Ellan pärrast ikka seäl,
 Surm ei woi muä' hirmo tehha
 Mo pea Jesus mind ei tahha
 Dimma liket jätta mahha.

3.

Ahhes ollen temmaga,
 Iggaweste kofkoantud,
 Dimma usso kääga
 Temma kälge kunnipandud,
 Et surm ei woi hirmutada
 Mind, ei temmast lahhatada.

3.

Lihha ollen, pean ka
 Üksford jälle põrmuks sama ;
 Sedda tean, süski ta
 Mind woib mullast ärratada,
 Et woin temma auustusfes
 Jkka olla temma jures.

5.

Jummalat süs tõeste
 Saan ma ommas lihhas nähha,
 Sedda ussun kindlaste,
 Sest mo Jummal woib keik tehha.
 Ka ses ihhus iggaroeste
 Nään ma Jesust maggusaste.

6.

Süis woin minna selgeste
 Omma helde Jesust tunda,
 Pallawaks ka öiete
 Temma armastusfes minna ;
 Agga keik se lahkus minnust,
 Mis on ial wigga pattust.

7.

Mis süin nuttab ärdaste,
 On seäl rõnnus Jesu sülles,
 Põrmusse mind külwatasse,
 Sures auus tounen ülles,

Siin ma ine waene ollen,
Waimoliē seāl ettetullen.

8.

Oh mo liikmed! olge teāl
Rõõmsad, et teid Jesus kannab,
Urre olle kurb, mo meel,
Jesus surmas ello annab,
Kui se wiinne passun hüab,
Hauast kutsuda teid püab.

9.

Maerge hua pimmedust,
Maerge surma, põrgo hirmo,
Jesus sadab rõõmustust,
Annab iggaweste armo
Temma lõppetab keik waewa,
Wiib teid ommas feltsis taewa.

10.

Ihaldage süddamest
Patto himmusest lahti sada,
Wotke aegsast keigest wäest
Dinna Jesust armastada.
Siina noudko teie südda,
Kus ep olle karta hädda.

Wenn ich in Todes-Nöthen bin.

Wisl: Kui surma tund on ulse ces n. t. f:

I. †

Kui ollen surma hädda sees
 Ning kusti nou ei leida,
 Siis otsin Jesu hawades
 Ning surmas abbi sada.
 Seäle leian nou ning abbi küi
 Mo raske patto koorma al,
 Ka surma, põrgo wasto.

2.

Ei hädda woi sin ilma peäl
 Mi paljo wallo sata,
 Mis Jesu surm ning hawad teäl,
 Ei jouaks parrandada.
 Ta surm mo ello, kasso ka,
 Mo lotus, abbi keelmatta
 Mo au, mo kroon ning warra.

3.

Ta kassi, jalgo sirrutab,
 Mo pattud wottab kanda,
 Ta omma pea nõrgutab
 Guud mulle heldest anda.
 Ta lasseb küige pistada,
 Et selle seest woin wadata,
 Kui wägga helde temma.

4

Se õige armo üks on se,
 Mis ikka seisab lahti.
 Kui Noal olli hädda kã
 Ning temmast laewa tehti,
 Et upputusfest peãsis ta
 Siis omma naese, lastega,
 Ni peãstwad Jesu hawad.

5.

Neis tahhan minna õiete
 End ikka warjul hoida,
 Kui õnest puust üks linnokẽ
 Woib tuisus asfet leida
 Ni kava, kui se waiskõks jääb.
 Ni mo hing ello puusse jääb.
 Se ello pu on Jesus.

6.

ii Moses kowwa kãljo lõi,
 Et wãlijooõõõs wessõ,
 Ni Jesu kũlge: pisteti,
 Kui olli podud risti,
 Seãlt jooõõõs werri, wessõ ka,
 Se hallikas on lõpmatta,
 Mis jahhutab mind surmas.

7.

Mull' anna õnlast lahkuda,
 Oh Jõsa! kõrgest taewast,
 Oh! Jeesus õnnisteggia,
 Mind peõsta surma waewast.
 Oh pühha Waim! uks lahti te,
 Wi iggawesse ellusse
 Mind armo kaewo jure.

8.

Nüüd tunnen rahho, rõmo fest,
 Et sa mind lunnastanud,
 Keik kuuwastus mo sü. damest
 On nüüd jo ärra sanud.
 Mo hing et minne, Jummal ka
 Wiib pühha ingli seltsiga
 Sind taewa rigi sisse.

Uks hea jut / mis kaks tal-
lopoega Hans ja Mart
isfekeris aiawad.

- H. Terre õhtust, mo hea sõbber, Mart.
M. Terre wend tullemast.
H. Kust sa nüüd tulled ?
M. Et kust muido kui linnast tullen.
H. Mis sa olled linna winud ?
M. Wisin pissut Jummal wilja, mis
Jummal olli annud, rukkid, wold ja
ühhe lamba.
H. Kuida kaup sündis, kas läks korda ?
M. Jummal tännatud, hästi küi.
H. Mis anti siis rukki tündri eest ?
M. Ma sain pea sesamma hinna, mis
ausad moisa - wannemad sawad.
H. Kuida se õn sulle juhtus ?
M. Et küle wennike, ma pallusin Jum-
malat, et ma omma pissut warrandust
ilma pattota saaksin müä; ja armolin-
ne Jummal juhbatas mind hea sõbra
jure kes õigust teggi.
H. Kas ta wottis hästi wasto, andis ka
monne hea pea tõie jua ?

M. Andis Jummal wilja ka, olgo tanna-
tud, ni paljo kui pattusse kehha tarwi-
dusseks tarwis : agga sedda ligajomist,
kaardi mangimist mäsänimist ja prassi-
mist, ei ta sedda sallind mitte.

H. Jo siis temma rikkus käl on lainud :
ei se käl sedda wisi paljo söbro ei sa, eg-
ga ta panne paljo warra kofko.

M. Et waat temma lodab Jesusse sanna
peäle : noude essite Jummal riki ja
temma bigust, sedda teist peab teile
peälegi antama.

H. Jummal kinnitago käl usko, agga ei
minna ussu, et ta rikkaeks saab.

M. Kui Jummal kunningriik temma südda-
mes on, mis ta holib ilmalikkust rikkus-
sest : ja iggapäwast toidust annab taew-
ane issa omma lastele ilma murreta.

H. Jummal andko sedda, agga siiski kida
minna omma söbra wisid, kes meie sug-
gu rahwast teist wisi wastowottab.

M. Kuida siis?

H. Kui meie söbra jure tulleme, istume
ümber laua mahha, siis pannakse war-
si suur kan ollut meie ette, tubbaga
pibud ka, kes tahhab, sellele antakse
kaarta : Monni meie seltsist loob kar-

on te.

M. Wenne
rummal? mis sa rogi
arwalikkud pattud römiks, mis
iggaweste hukka saatwad?

S. Mis pattud? Kas Jummal sus om-
ma wiljokest kelab, et innimenne ei pe-
aks sedda römoga wastowotma?

M. Et kule jutto, on se rōom, mis ri-
sti innimessele sünnib? eks sa tea, mis
Paulus ütleb, et jodikud ei pea mitte
taewariki sama, ja kui mittokord on
meie õppetaja jutlusse seitsme kasso
felletand ja ütelnud, et se kasso, mis
kegi mängimisse läbbi saab, ei olle
muud kui wargus; ja Joannes ütleb:
kes ma- ilma armastab, selle sees polle
Jssa armastust mitte. Armolinne
Jummal tahhad meid waesi heal meel
rikka mehhe kiusatuste eest hoida; Kas on
se hea, et meie ommas waeses põlwes
püame siiski temma sarnatseks sada ja
põrgo miina, et parrast seäl küssenda-

teif wann
meie wannemist olle
minnad ja õppind? Kas needsuggused
peafid teif põrgo minnema? meie ei ja
mitte üksipäines sobra jures, waid teif
meie maal on se usk, kus pulmad, lapse
warrud, mattukjed ja talko jodud on,
seäl juakse tihti peäle, kui kã on

M. Kule, wend, rummalatte pahhad
wisid ei olle usso nimme wãart; agga
se on hea ja õige usk, mis Summala
selge sulla sannast siidamesse tulleb
Kule, m's Issand Jesus ütleb Matt
7, 14. Se wãrraw en lai, ja se te on
suur mis hukatusse sisse wiib, ja palju
on neid kes seãlt sisse lähhawad. Pe-
trus maenitseb meid, kel õige usk on
1 Petr. 1, 14. 15. 16. Olge sannawõtli-
kud lapsed, ja ärge wõtke mitte om-
endiste hinnude wiisi järrele ellada, ku-
tele ommas rummalusses ollite. Wã-
nenda kui se, kes teid on kutsnud, pũ-
h

ha on, sage ka teie pühha's keige omma
ello sees, sest et kirjutud on: olge püh-
had, sest minna ollen pühha. **W**aat
se on se usk, mis Jummal fanna
õppetab.

S. Ei ma woi se kalli fanna wasto ei
ühtegi räkida, Jummal andko siis õi-
get usko, andko parremat, kui meil
waestel tännini olnud.

M. Kule weel, armas wend Hans: meie
rahwa mäsamisse ja möllamisse ello on
Jummal ees üks uus ja pahha usk,
mis Jummal ei fida, agga Jummal
fanna õppetab, mis õige wanna usk
on, mis iggawest olnud ja iggaweste
jääb, Jummal aanab õiget usko, ja
sullatab ümber nende wanna meelt, kes
tedda süddamest appi hüüdwad, ja eh-
hitab neid Jummalikko wiide ja koin-
bedega, ja teeb, et Jummal viik nen-
de süddamesse tulleb, aggasedda ei tah-
ha ma-ilma lapsed mitte sallida, et se
kül nende ennaste kahjuks tulleb.

S. Se armas Jummal parrandago mind
waest, ja teised wallatumad inimies-
sed; küllad ikka meie rummalusse ja
wallatusse parrast mitto nuhtlust meie

waeste peäle tulnud, ehk tulleswad u
raskemad järrele.

M. Tõsi on se, mis sa nüüd rāgid, sest
Jummal on āhwardand nuhhelda neid,
kes temma sannast ei holi. Jummal
annab ka monne korda sedda pattuste-
e ja waggadele unnes teāda, mēnda kul-
silja ūhhes teādawas kullas on sündi-
nud.

H. Wolle ma sedda kuldud, et ūtle mul-
le se asfi ūlles.

M. Ūks noormees on teisel lehte-ku pā-
mal enne koito unnes ilmsi nāinud, et
kirriks aedos surnud inimessed kui lo-
gus maas olnud, et ei woinud ja'gagi
wahhele pista. Ka kirriko-āia tagga
pollege maad ennam ei olnud surnud
matta. Ūht meest on piddand maeta-
ma, agga seāl polle muud rumi olnud
kui ūks wessine soo sarnane koht, sinna
on ka selle kehha mahha pandud. Se
noormees on kāsko sanud ūlles torni
minna ja kellad hellistama, agga ta ei
woind reddelit mōda ūllesminna, et
need pulgad ārralaggunud, siiski on ta
reddeli puud mōda ūllesronninud, ja
kui ta kellade liggi sanud, siis on ta leid-
nud,

nud, et kellade kõied ärrakattend ol-
 nud; kui ta mahhatulnud, siis on ta
 näinud, et kaks meest rami peäl ühhe
 furno metsa winud mahhamatta, et ei
 olnud enam maad ei kirriko-aedas eg-
 ga seäl tagga. Pärast sedda on ted-
 da kätud rahvale sedda kuulada ja
 neid maemitseda, et nommad piddand
 pattust pöörma, et se aeg liggi joudnud.
 Kui ta üllesärkanud, siis on ta need sam-
 mad sammad kuulnud: touse üles, ja
 pöörge pattust, aeg on liggi joud-
 nud, ei polle mitte paljo aega enam.

Kui ta omma sängi peält ülestousnud,
 siis on ta naene temma käest lüüsinud,
 kas ta piddi haige ollema, siis wastand
 temma: ei ma polle haige, süski on te
 tunnud ni suur nõdrust ommas süd-
 dames, otsekui olleks ta warsi piddand
 surrema; siis on ta põlveli mahha heit-
 nud seina naale, ja südbäimest pallu-
 nud, et Jummal wottaks temmale weel
 ühhe tunnikesse ehk päwa aega anda,
 et ta weel öiete saaks pattust pöörda.
 Pärast sedda on ta ülestousnud, ja
 on liggi kaks tundi aega rahwast kalliste

E 4

sanaden

fannadega maenitsenud, kuus innimeft on olnud sedda peält kuulmas.

H. Urmas wend, kas se peaks ölete tõsfe ollema, ehk se on tühhi unnenäggo?

M. Se on tõeste nenda sündinud. Monned on öölnud: se on tühhi unnenäggo, monned: se noormees on joobnud, agga monned on hea nou wotaud Jummalat kängeste palluda, ja nende wi mistega ollen ma ühes nous.

H. Kust woiß öiete runda, mis unnenäggo Jummalast tulleb, ja mis tühhine on?

M. Tühhine unnenäggo tunnukse sest, et ta ärrakaub, ehk patto pole kihhutat, ehk muud tühjad asjad üllesnäidab? agga unne-näud, mis Jummalala waimo kääst tullewad, need on 1) nifugjused, et nemmad hinge sees otse kui juurduwad, ja üht asja ilmfi üllesnäitwad;

2) Saatwad nemmad Jummalat kartma, kängeste noudma, ja temma pole hoidma;

3) Sünditwad nemmad selgeste ühte sellega, mis Jummalala sanna kühutat.

H. Kõl ma näüd tunnen, et ka need unnenäud Jummalast on, mis süddame-
liikfo

likko pattustpöörmissse pole juhhatatwad, nenda kui Jummal sanna õpetab.

M. Se on õige küll, Jummal sanna on ning jääb keigeüllemaks, agga kas sa nüüd tahhad Jummal sanna möda ma ilma rõmo ja pahhad wiisid wihtada ning mahhajätta?

H. Oh! armas wend, sa kaid wägga kangeste miano peäle! et mõtle, mis raskete tõ meil waestel on, ja mis waewa meie näme; kui Jummal ei peaks wahhest ka rõmopäwa sallima, siis innimenne sureks enne aega.

M. Oh sinna waene rummal! hilja oolid sinno suus monned head sannad, ja süddames on alles wanna tallo-rahwa usk. Et kule: kurrat annab ja armastab tühiad rõmo päwad, liajomisse, prašimisse, tansimisse ja mu roppello päwad ihho ja hinge hukatusseks. Sepärrast peawad jodikkud mittoforda peawallo ja muud haigusseid tundma ja enne aega surema. Agga Jummal annab armo ja taewa rõmo omma laste süddamesse, mis iggal aial ja keigetõ jures nende süddamed wõlb õtete rõ-

mustata, ja ihho ning hinge iggawes-
feks elluks walmistada.

H. Oh Issand! anna õiget tarkust mul-
le! agga meie esimesenne jut langeb jälle
minno mele: Kas sa said omma wilja
kõrwa middagi kauba peäle?

M. Mis se kauba peäle andminne on?
se polle muud kui pettust mollemalt po-
lelt. Minno sõbber andis mulle täit
rahha, ja wottis õiget mõdts, ja se on
õigus kummalgi polel.

H. Woi wennike! wiist on sinno sõbber
sitt: mees, et ta ühtegi ei anna kauba
peäle: Minno sõbber annab mullewah-
hest õmblusse nõalo ehk tubbakat ehk
rauda ehk terrast kauba peäle, ja kui
ma Jummalaga jättan, annab ta peä-
legi lonksu wina.

M. Se kasso tulleb meie rahwale keif pat-
tuks ja kahjuks, sest kauba-peältse anni
lääbi saatwad nemmad monned ausad
kaupmehhed senna kiusatussesse, et nem-
mad sedda wilja ja muud kaupa sure-
ma mõddoga wastorootwad, et nem-
mad woiksid sedda tassuda, mis kauba
peäle antakse. Monni teeks ennetamine
õigust hinna ja mõddo polest, agga
meie

meie waene rahwas armastab kõwwe-
rust ennam kui õigust, püab teisi petta,
ja pettab ishiennast ennamiste, Sum-
mal ei kida sedda mitte.

S. Weel ma unnustasin ütlematta: meid
saderatse wahhest pilliga, suandmisse-
ga ja Pea-täiega ausaste linnast wälja;
eks sesuggune au ja rõõm ei paks meid
mitte teist korda jälle taggasi kutsuma?

M. Et minne sinna omma pilli ja rõõmu
ja auga, kus sa tahhad! minno melest
on se teie pettus ja hinge hukatus.
Summal olgo tännatud, kes mulle par-
remat au ja rõõmu on ilmsiks teinud.
Meie kallist aega, mis hinge parran-
damisest antud, warrastatse Sum-
mala käest ärra, ja kullub tühja rõõmu-
ga ja mu pahha wiisidega; kui pärrast
Summala kohto ette tullakse, las' kat-
su, mis ulluminne siis rõõmu peäle tul-
leb. Oh kui need õnnetumad hinged
põrgus saatsid ühhe ainsa sesugguse
õ ehk päwa kätte, et nemmad woiksid
pattust pöördä, siis olleks se nelle üks
wägga kallis ja armas aeg. Agga siin
ilmas raisatatakse se arms aeg ni õdlaste
ära. Di! Di!

H. Misga sinna siis omma aega widad?

M. Jeesusse ue seadusse ramat on ikka minno jures; kui aeg annab, siis ma loen, ka wahhest tee peal olles, ja need ramato lehhed on mo melest paljo kallimad, kui kaartide lehhed.

H. Ous siis kaartide mangiminne ni suur pat, kui ilma rahhata mangitakse?

M. Pallu Jummalalt walgustud moistusse filmad, ei sa siis seddagi ei küssi takka; kui sa Jummalala sanna waggi ja walgust ommas siddames tunneksid, siis sa utleksid mangimissest ja muist tühjast asjust: minna arwan sedda keik pühkeks ja kahjeks, et ma agga Kristust kasuks saaksin. Küllab sa tead, kui mitto rido ja mis werri sed taplemis sed mangimissest tullemad? agga panne sedda tühhele: keik teud, mis ei sunni tehha Jeesusse nimmel, ei Jummalala auuks, ega liggimesse kasuks, need on keik pat.

H. Agga kui sa pawa kaks omma sobra jure jaad, kuidas sa siis aega widad?

M. Ma katsun, et mo willi arvamodetakse ja et ma ostan, mis tarwis; ja kui ma ka useks pean liina jama, siis ostan kauba, ja tallitsen keik ommad asjad

asjad ärra ; saan ma õhto sõnud, siis loen Jummalaga janna ramato, teen õhto palwe ja heidan Jeesus e nimmel maggana ; homniks warra tou en ma üles, jättan Jummalaga, ja lähhan Jeesusse nimmel omma teed.

H Woi, wennike, kui ma nenda peaksin ellama, siis panneksid keik mo seltsimehhed mind naeruks, ja lükkasid mind ommast seltsist ärra.

M. Jeesus ütleb Luk. 6, 22. Õnsad olette teie, kui inimessed teid wiikawad, ja kui nemmad teid ärralahhutawad ja leimawad, ja põlgwad teie nimme kui ühhe pahha nimme, inimesse poia pärrast. Das siis sõbrus pattustega üllem so melest kui Jummalaga sõbrus? mis siis, kui wiimisel päwal Jeesus ütles : minne ärra minnust sinna ärranetud iggawesse tüllesse n. t. s. ? Kus on siis so seltsimehhed ? eks need ei lähhä pörgusse ?

H. Ei woi kül sinno jutto-laidata, agga kui meie agga woiksinne se järrele tehha.

M. Kui sa õiete tunned, et sa ei woi, siis hakka uskma, et Jummal woiw kei tehha. Temma tahhab is süddamesse

se hea nou, ja joudo ka anda se järrele ellada. Seis on Jummal poeg tulnud, et ta Kurrati teud peab meie sees ärrarikkuma, pühha Waimo meile andma, ja meie sees wallitsema: se pärrast ütleb Paulus: Minna ärrandan keik Kristus'e läbbi, kes seestpidi mind wäggewaks teeb.

H. Armas Mart, kust olled sa sedda tar-
kust sanud?

M. Et kule: ma olin Jummal pärrago! ni rummal kui teised; agga Jummal andis mulle mo pattud öiete tunda, ja et ma ommast wäest ühtegi ei joudnud, mul olli wallo ja ahhastus; se olli Jummal wihha, mis kunningas Lawet pattust pöördes tundis, kui ta ütles: sinno noled, oh Jummal, on minmo sisse läinud, sinno kässt olli raske mo peäl ööd ja päwad.

Minna olin siis ikka palwes, ei ma leidnud kusti polest rahho, olin ommast melest kui üks wang mis peab sama ärrarahukkatud, ma pallusin ikka armo ja pattud andeks Jesusse kibbeda surma pärrast.

H. Mis kässo olli sul sest?

M. Min

M. Minno endine selts olli mulle niid waewaks, separrast puubsin ma tubia jutto assemel ukfi olla, Zummala na luggeda ja Jesusse pole ohkada.

H. Kust sa waene sedda aega said?

M. Kes tahhab, leiab ikka ni paljo aega kui tarwis: Kui ma to kallale laaksin, siis pallusin Zummalat, et ta pidbi andma mulle sedda moista, mis ma olin luggenud.

H. Kas siis palwe ramat seisis so ka tood tehhes?

M. Ei mul olnud ramatut tarwis, sest kui patto hadda suudames ilmsiks saab, siis toudwad palwed ja ohkamissed suudamest, otse kui wessi hallika seest ulleskeeb. Kel olete hadda ka on, se moista ramatota ulleskaebada onma hadda, mis ta tunneb.

H. Se naidab mulle wagga raske ollwad.

M. Kes hadda seest puab lahti peaseda, sel polle raske abbi palluda: Kes Zummalaga oppib tutwaks sama, sel on palwe kerge ja magus assi, otse kui sel ep olle raske sua ja jua, kel nalg ja janno on.

H. Kas

H. Kas se suur Eurbdus patto parrast jäi
ikka so süddamesse?

Ei jänud mitte, Jummal on ustaw,
tes ei lasse keddagi ülle woimusse kiusa-
ta, ma saln õiget usko Jesusse sisse, ja
pattud andeks, et ma näüd ikka Jesus-
se pole holan, separrast et temma üksi
on tulnud peästma ja õnsaks teggema
keik waesed pattused, kes temma sanna
ja walno wastowotwad.

H. Oh Jummal andko mulle ka sedda armol
M. Armas wend: kes süddamest õhkeab,
saab Jummal ka eest armo, ni paljo
kui tarwis, ja hakkab ka warsti patto
tee peält lahkuima ja ommad pahhad
wisid mahhajatma.

H. Ma kardan, kui ma liinna saan, et ma
jälle pahha kiusatusse sisse sattun.

M. Küi Jummal wottab sind hoida, kui
sa issi tahhad; te sedda wisi kui min-
na, kui sa õiget hinda saad omma kau-
ba eest, siis ärra küssi ei ühtegi kauba
peäle. Hoia ennast kurja seltsi eest, ja
ärra kida mitte nende pahhaid wisid.

H. Ehk ma ollen wägga arg, kui nem-
mad mind naerawad ja pilkawad.

M. Wallu Jesusse kääst julgust, ja õppi
Jum-

Zummalat ennam kartma kui innimes-
si, kü siis argdus lõppeb.

H. Olle terve, mo hea Mart, keige sinno
hea jutto ja õppetusse eest. Zummal
põõrgo mind keigest ekõitusest, ja and-
ko mulle pühha Baimo läbbi tarkust
ja jõudo, küllab siis põlpsam põlli tul-
leb ihho ning hinge polest.

M. Se on tõssi kü: sest aiast kui ma
hakkasin Jeesuse sanna luggema ja ted-
da armastama, ollen ma peäsenud mit-
mest murrest ja waerast, mis innimen-
ne omma himmude ja pahha wiisidega
ennesele sadab; ma ollen jõudnud rõõm-
sa melega omma raske teo koorma kan-
da, et Zummal keikis asjus abbimees
on Et küle Hans; kas ma pean sulle
weel üht kurba luggu jutustama, mis
hijja linnas sündis?

H. Et rägi kü, ehk ma saan sest ka head
õppetust.

M. Kes Zummal armo nouab, wottab
keikist heast ja kurjast loust õppetust. Eile
hommiko kello ühheksa widi üks wang
meie rahwa suggu wälja üks noor priist
mees, se sai hukkatud.

H. Kas sa isfi sedda näggid omma sil-
maga?

M. Näg-

M. Näggin, näggin issi : ma ollin Tõnismäel, siis tuli hulk rahwast wärrawast wälja, pärrast tullt se waene wang Eahhe õppetaja wahhel : kummalgi polel kääsid llüna mehhed pikidega.

S. Mis õppetajad teggid?

M. Nemmad maenitsetsid ja trõõstisid sedda wangi tihti peäle, et higgsi mödda pallet jooksis, agga telne higgsi õlli wangi, ta filmad ollid Eahwatand keik, et surma hirmo temma filmist nähti, siis ki pallus ta Jummalat raskestes ja andis omma hinge Jeesusse holeks.

S. Eks sa kuulnud, mis sù pärrast tedda hukkati?

M. Kuulsin kül, häbbi on räkidis, mis muido kui et ta weiksuga ühtepiddanud.

S. Oh Jummal hoiä, se on wägga hirmus tõ.

M. Hirmus kül, ma ollen ommast õppetajast kuulnud, et Jummal Mosesse ramatus käsknud nõsuggused tullega ärrapõletada ja Ma peält ärrakautada.

S. Kül Jummalä Eohhus on õige, sest se on hirmus pahhandus.

M. Uerwa issi, wennike : Jummal on innimest lonud ennese sarnatseks, et ta
keik

keik ülle lojuste piddi wallitsema, ja innimenne teeb sesugguse roppo himmo läbbi ennast weikse orjaks, et hirm ja jällestus peäle tuleb se peäle mötteldes.

S Ma ollen jutlusfes kuulnud, et Jum-mala kirjas need sannad on: hoidke en-gast lihhalikko himmade eest, mis hinga wasto söddiwad.

M Se on nüüd, Jummal tännatud, keikis paikus teada meie Katekismusse ramato kuendamast käsust, kui mit-mesuggused kirjad himmad on: need söddiwad hinga wasto, kui innimenne neid-armastab, ja ei anna asfet hea him-mudele, siis langed ta monneforda käl-ka nende sugguste hirmsa pattude sisse.

S Miks meie õppetajad jutlusfes sedda roppo tööd ülles ei nimmeta, et rah-was tarkust saaksid?

M Käl sa tead, et häbbi on paljo sesh armwalikkult räkidis: ommeti kes dieki õppib tundma et innimessega hora wö-sil ühtepiddama pat on, käl se wöib is-tiennesest arwada, et weiksega hora wö-sil ühtepiddama paljo hirmsam pat on.

S Et kule Mart, mis nou mo mele tu

leb, efs se olles õige hea assi, kui Jum-
mala sanna saaks iggas perres õiete li-
kuda, ehk siis ka se hirmus pat saaks
ennam teeldud.

M Se polle mitte ükspäinis hea, kui
Jummala sanna hakkaks ennam liku-
ma kui tännini, waid se on ka wägga
tarwis. Egga Jummal polle ilma as-
jata murretenud, et se ue seaduse ra-
mat meie keele on trükkitud, ja nüüd teeb
Jummal weel sedda armo, kui ma
ollen kuulnud, et ka se wanna seadus e
ramat peab sama trükkitud, sest woib
leggäks omma silmaga luggeda, mis
wägga raske pat se on, weistega õite-
piddama ja mis nuhtlust Jummal süna
peäle seadnud.

S Kõl se hea on, et Jummal meile keif
Piibli-ramatut kätte sadab; agga kes
jouab sedda lunnastada?

M Miks siis mitte?

J Ma ollen Saksa-rahwa suust kuul-
nud, et se ramat peab kõi kaks ehk kolm
ruublat jooksema.

J Ärra usku wennike, sedda mitte: se
on õiete tühhi jut; ma ollen nende kääst
kuulnud, kes isse sesamma Piibli-ra-
mato

mato kallalwaewa näwad, et se armastamat meie kätte peab sama ni alwa hinnaga, et Saksa-rahwas ni suuret ramarut ei ial ni alwalt polle sanud.

S. Kust siis inimeste lapsed nisuggust jutto wäljawõtwad ?

M. Kust murdo, kui omma wiha-ja walli süddamest. Sest kui kurrat isse ei woi Jesusse kunningrigi asju keelda, siis püab ta rummalatte inimeste tüh-ja juttude läbbi sedda tehha, nenda kui meie sedda Piibli-ramatust õppime.

S. Kas siis kurrat woib inimeste läbbi Jesusse rigi asjadele tüll ja witwitust tehha ?

M. Küll se tigge waenlane ja pettis püab omma orjade ja sohhiga Jesusse teud ja asjad ikka ärrakeelda ; agga kui Jeleiab nisuggused süddamed, kes õiete temma jure kippuwad, siis saab kurrati temma felttimeeste wou naeruks.

S. Et selleta mulle sedda Piibli-ramatust ärra, et ei kurrat egga kurjad inimie ei sa woimust Jesusse rigi peäle.

M. Kunningas Dawet selletab sedda ses laulus, 1. 2. 4. salmis : Mikopäjoõferwad pagganad murdo kofko
ra

rahwas mõtlewad tühja? Mis ma ilma kunningad seiswad wasto ja würs- tid peawad nou ühtlase Jehoma ja temma woitud mehhe Kristusse wasto? Kes taewas istub, naerab neid; Is- sand irwitab neid.

H. Oüe terwe tarkust andmast! Jesus tehko naeruks keik, kes ennast kiirwad risti innimesed ollewad, ja süiski sal- lalikud ja kaddedad on, kui Jummal ja Jesusse õppetus waese alwa rahwa- le peab selgeste teada sama. Ugga Mar- ti wennike, se waene hukkatud innimen- ne tullib jälle mo mele: kust se õnneti tulleb, et monni Jummal kirja kül moistab luggeda, ja teeb õnneti nisug- use hirmsa tõ?

Se tulleb sest, kui innimenne ei wot- ta süddamest pühha Waimo palluda, egga temma juhhatamist enneses kuul- da, sest Jummal ei sunni keddagi. Se- ras Jesus tahhab ning woib keik pattused keigst pattust peästa, kui nem- d temma pole õiete hoidwad.

Et ütle mulle weel, mis surma se wae- wang sai?

Temma Pea raiuti otsast ärra üm- matkun

Beel üks hea jut /

mis

üks wagga Sppetaja aiab
ühhe mehhe-ekfiaga, Rein nimmi,
kui ta tedda õnsa surma wasto wal-
mistab.

Sppetaja: Terre armas Rein.

Rein: Mitummal, armas Sppetaja.

S: Kuida, waene, sinno kãssi kãib?

R: Jummal parrago! mis tehtud, se
on tehtud.

S: Ütle mulle, Rein, kuida sattusid sa
senna kiusatusse ja willetsusse sisse?

R: Kõl ma rãgin, armas Sppetaja, kui-
da se luggu olli.

S: Kule, rãgl agga õlete tõeste, et sa
woid Jummalala ees sedda wastata, ärra
tunnista ühtegi wallet ennese hinge peäle.

R: Ei mitte, armas Issand, Jummal
holdkõ mind omma hinge koormaks mid-
dagi rãkimast. Meie ollime teise perre-
mehhe juures ko-us, se andis, olgo terwe,
tobi ollut meile juu Saima sils tein
wisega juttule; se teine õnnis innimenne,

S

kelle

Kelle hinge Jummal pärrigo, hakkas sedda
 wanna rido tõstma, mis meil enne olnud,
 ning sõimas mind tihte: ma sõinasi
 wasto, siis jo ollime meie karmovidid üh-
 hes, lahkusime jälle ä, ning leppisime teine
 teisega, siis keik olli hästi.

S: Wist teie mollemad ollete liaste jo-
 nud, et teie omma õige mele ärrarikkund
 ja riidlema hakkand.

R: Ollime wässinud ka, kes woib sedda
 sallata?

S: Kuida hakkasid sinna siis sedda teist
 ärratapma?

R: Noh, kuida se olli. Minna ollin
 tubbakat pipso pannud, wottan noaga sõe
 ja pannen tuld piibo peäle, ja tahhan uksest
 wälja minna; ta tulles takka, hakkab mo
 karmo kinni, tommab mind mahha, ja
 tahtis woimust mo kääst sada. Mugga
 olli mo kääs, ma raiusin sesugguse hobi
 temmale, et ta kül sai, jo ta siis olli walmis.

S: Mis siis tehti sinnoga?

R: Mind seuti kinni, ja moisa wanne-
 mad läkkitasid mind seie liina kofto alla.

S: Ollid sa siis kofto ees olnud?

R: Zubba ma ollen keik koftud läbbi
 ääinud ja rākinud keik selgeste nende ees

ära,

arra, ja nemmad moistsid kōhnut, et ma
pean surma sama.

D: Eks sa woi ennast sest surmast lahti
peasta?

R: Kust se ennam tulleb, Jummalala
ning kōhto wannematte kās ma olen,
kehko nemmad nüüd, kuida nemmad mois-
tarwad.

D: Kōhto wannemad on Jummalast
seätud, ja Jummalala sanna ütleb: et ille-
mad ei kanna mõkka, mis Jummal nende
kätte annud, mitte ilma asjata, ta on
Jummalala sullane, kätte maksja uuhhelda
sedda, kes kurja teeb. Aga, mis sinna
arwad, kust se tulnud, et sa nenda efsind,
ja nenda seie kōhto alla sanud?

R: Mis muud kui läbbi rummalusse?

D: Jah Jummal parrago! rummalust
kül. Wata se on sinno patto sü, et sa kōp-
põid ja andsid ennast esmalt senna tühja
pattase seitsi, parrast andsid sa seäl seitsis
liajomisse himmule woinust, sest tuül se
tühja jutto aiainne, ja tühja jutto läbbi
tousis riid, ja ris läbbi wottis se pattune
wihha nenda woinust, et teie nüüd molle-
mad ollete hukka sanud.

R: Tõssi se kül on, armas õppetaja

olleksin ma enne se järrele mõttelnu, siis se pahhandus ei olleks mitte sündinud.

Õ: Wata nenda olled sa isse patto läbbi. Kõl surma kōhhut ennese peäle saatnu, agga ei sa woi isse ennast sest häddast lahti peasta.

R: Oh Jeesus peasta sinna! sinna olled se õige ärrapeastia, ning olle mulle waese pattusele armolinne.

Õ: Agga eks sa olle mittoford räästoli peält kuulnu, et se liigjominne üks raske arwal. E wat on, ning et kurrat selle kõie läbbi keigeennamiste teid ma-rahwaast-omma pinnidusse riks kinni peab ja teid hukka sadab.

R: Kõllab se, armas õppetaja, on kuuldud ka, agga kes usub iedda, ja kes wottab sedda tähhele panna?

Õ: Noh, wata, sest se, Jummal parago! tulleb, kui teie Jummalala sanna ei pea mees, ning teie südda sest tühhi on, siis se kurri waim keik-suggu kurja hõmmude umrohto teie süddames kaswatab, ja se läbbi teid hukka sadab.

R: Kõl se waenlane üks pekkis on, ja meie sü on se ka, et meie rootrame tem.

Kuria nou ennam kui Jummalä sanna kuulda Oh! oh! ma waene!

D: Mikspärrast sa nüüd ni ärdaste nuttad?

K: Et ma ni raskestes ollen efsinud ja Jummalä wasto patto teinud; ning on murre ja kurwastus ka mo omma pärrast.

D: Se kurbdus patto pärrast on wägga hea, se satab pattustpöörmist ning juhatab Jesusse jure, kes hingamist annab sinno hingele; agga mis mu murre sul weel on?

K: Halle meel on ka se pärrast, mo naene ja wiis last on koddoo, ma ollen neist lahti, kes kuulab nende järrele?

D: Kule, armas Rein, se Jummal, kes sinnule naese ja lapsi on annud, selle holeks anna neid jälle, olle sinna agga murre omma patto pärrast, ja katsu, et sa Jesusse jures woiksid andeks-andmist otüda ning leida, ja nenda omma Jummalaga leppida, siis Jesus wottab sinno hinge ennese holeks ja hakkab omma tööd senna kallal teha.

K: Olge terwe õppetamast, iah Jesus koo isse sedda murret minne jüddamesse

ja pöörge mind pattust ennese pole, et ma
temma õnnistust woiksin nähha sada.

D: Ballu siis agga Jummalat sepär-
rast süddamest.

R: Ja Jesusse nimmel tahhan ma pal-
luda ni palu kui Jesus mulle joudo annab.

D: Minne siis seks korra's Jummal
nimmel, ning ärra wässi mitte ärra, alla-
il sedda süddamelikko pattustpöörmist om-
ma Jesus'e kääst palludes.

R: Olge terwe, armas õppetaja, Je-
sus kuulgo meie palwe, ning heitko armo
minno waese pattuse peäle.

Se teine jut.

D: Terre tullemast, armas Rein, kul-
da sinno kääsi nüüd kääb?

R: Olge terwe küsimast, armas hinge-
kariane, kurbdus waewab süddant kül.

D: Eks sa tunne, kas Jummal liggt-
male sinno hinge jure tulleb?

R: Jah, kül tunnen sedda.

D: Kust sa siis sedda arwad?

R: Oh minna wärrisen onima pattude
wärrast

D: Jummal olgo tännatud, kes sedda
hirmo sinnule annab; kui sa sedda hästi

Kannatad, siis tulleb temma arm selle jär-
rele, ja rõmustab sinno kurba süddant
jälle.

R: Oh Issand! anna sinna hirmo ja
armo.

D: Eks sa woi mulle ütlesrâkida, kuidas
se luggu nüüd on sinno süddame pohjas?

R: Ei ma usalda mitte õõlda, kui Jesu-
kenne omma sõrmekesega mo kele külge
putuks, ehk ma siis woiksin râkida, kuidas
se qssi mo süddames on.

D: Kas sa kardad ka surma?

R: Sedda ei kardada ma polegi, agga
pat, mis sure Jummalas wasto, se teeb mo
süddame wârrisema.

D: Eks sa olle siis enne mitte hirmo
tunnud omma patto pârrest?

R: Kuida piddin ma hirmo tundma, kui
se pat mulle rõmuks olli.

D: Kas inimenne pattust woib õiget
rõmo ennesele sada?

R: Kust ta sedda woib sada Jummal
parrago? mis pattust tulleb, polle muud
kui üks tühhi rõõm, ja se lihha rõõm on
õige rõmo arrakautus.

D: Tõssi kül, kui teie rahwas sedda
nüüd teate, miispârrest armastate teie

õmmeti sedda tühja pattust rõmo ja enoua mitte sedda pühha Waimo rõmo?

R: Mis se on muud kui meie rummalus.

D: Agga Jummalä fanna kuulutakse teile selgeste, efs teie siis se läbbi ei sa pisfut targemaks hinge asja peäle.

R: Kõl Jummalä jutlus iggas paikas saab selgeste wäljaloetud, agga kuuljad on rummalad ja jäwad pimmedaks, ei moista nemmad siiski õiete mitte, kuidä nemmad peawad pattust põõrma.

D: Siis on se sü teie polest, sest et Jummalä fanna paistab ja tahhab teid walgustada, agga teie armastate sedda pimmedust ennam kui sedda walgust, ja se pahha südda ei tahha siis Jummalä fanna õiete õppida, uskuda ja sedda möda Jummalä pole põõrda.

R: Woib kõi olla, armas õppetaja, agga teistel on ka paljo süüd, kes meile ei anna aega Jummalä fanna õppida; se pärrast meie jäme patto rummalussesse langeme patto ja iggawesse surma sisse.

D: Urta rägi nenda, armas Rein, teid ei woi teid keelda Jummalä pole põõrmast. Se pahha südda wottab tühja wõhbandamist ja tõstab ifka süüd

Die Logenbrüder (OB-26, 29-30.) sind auf einem
(wie ich nicht genau weiß) freigesch. des dem
bestimmten Fürsten in Bernau gestiftet, abgegraben von
Doppel 4 Nov 1863.

H. H. Hartmann.

